ЗАЦВЯРДЖАЮ
Першы намеснік начальніка галоўнага ўпраўлення па адукацыі Магілёўскага аблвыканкама
______ І.Г.Лашкевіч
«20» сакавіка 2023 г.

ЗАДАННІ
для правядзення гарадскіх, раённых алімпіяд па вучэбных прадметах "Беларуская мова" і "Беларуская літаратура"

Дата правядзення: 29 сакавіка 2023 г.
Час выканання заданняў: 10.00 – 12.00.

VII клас

Заданне 1. Адкажыце на пытанні.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

1. Запішыце лічэбнік словам у адпаведнай форме: *Паміж 2 маладымі бярозкамі.* ____________________.
2. Як называецца самы напружаны момант у празаічным творы?____________________.
3. ______________ – беларускі народны тэатр лялек на рэлігійную і бытавую тэматыку.
4. Традыцыі беларусаў. Пры засяленні на новую сядзібу народная традыцыя раіць на падворак першым запусціць пеўня. А вось непасрэдна ў хату (або ў новую кватэру) першай павінна была зайсці … ____________________.
5. У форме якога ладу ўжыты дзеясловы ў наступным тэксце?

*Тое, што Беларусь з'яўляецца шахцёрскай краінай, ведаюць нават далёка за яе межамі. Звязана гэта найперш з залежамі калійнай солі ў Салігорску. Па яе здабычы Беларусь займае трэцяе месца ў Еўропе. АДКАЗ:*____________________

Заданне 2. Паглядзіце ўважліва на пары слоў. Якімі гукамі адрозніваюцца словы? У таблічцы пастаўце адпаведную лічбу: глухімі гукамі – 1; звонкімі – 2; калі гукі ў словах аднолькавыя – 3; галоснымі – 4. Побач з лічбай запішыце гукі, якімі адрозніваюцца словы.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за правіліна вызначаную характарыстыку гука, 0,5 бала – за правільна запісаную пару гукаў).

Узор: чыста – часта	4 [ы]-[а]
гуж – гуз	
задатак – дадатак	
дзядзя – дзяжа	
грыб – грып	
лес-лёс	

Заданне 3. Прачытайце тэкст, які насычаны фразеалагізмамі. Знайдзіце іх у тэксце і замяніце адным словам ці выразам.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожны правільна знойдзены фразеалагізм; 0,5 бала – за правільную замену).

Добрыя ўчынкі

Андрэй і Пеця – родныя браты. Андрэй быў старэйшы і часта задзіраў нос. Калі Пеця рыхтаваў урокі, то Андрэй звычайна гультаяваў. У вольны час любіў хадзіць на галаве. Калі малодшы брат не рабіў так, як ён, то быў вострым на язык.

Вечарам бацька прапанаваў дзецям палічыць свае добрыя справы за дзень і даў кожнаму маленькую скрыначку. А на стол палажыў жалуды. Па чарзе гаварылі хлопчыкі і за кожны добры ўчынак клалі ў скрыначку жолуд. Скрыначка Пеці была амаль поўная, а ў Андрэя жалудоў было як кот наплакаў. Андрэй адразу прыкусіў язык, з павагай глянуў на брата і задумаўся…

1. ______________________________
2. ______________________________
3. ______________________________
4. ______________________________
5. ______________________________

Заданне 4. Запішыце часціны мовы ў адпаведнай граматычнай форме.

Максімальная колькасць балаў – 5 (0,5 бала – за кожную правільна запісаную форму).

птушаня	М.скл.адз.л	
сорам	Р.скл., адз.л	
шчаслівая	кароткая форма, ж.р., адз.л.	
вясёлы	складаная форма найвышэйшай ступені	
кнігарня	Р.скл., мн.л.	
пяцьсот сем	Т.скл.	
папрасіць	форма ўмоўнага ладу, ж.р.	
сёстры	Р.скл., мн.л.	
жыць	мн.л., 2-я асоба	
паснедаць	форма будучага часу 3-й асобы адз.л.	

Заданне 5. Папрацуйце перакладчыкамі.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

два года	
благодарить учителя	
выбраться за грибами (в лес)	
издеваться над слабым	
они умнее своих одногодков	

Заданне 6. Прачытайце тэкст і запоўніце прапанаваную табліцу, вызначыўшы адпаведныя характарыстыкі.

Максімальная колькасць балаў – 5

(1 бал – за кожную правільна запоўненую клетку).

З даўніх часоў яна была за вёскай. І ў зімовую сцюжу, і ў летнюю спёку заўсёды бруілася там вада. А калі побач праклалі дарогу – крынічкі не стала. Віднелася толькі пляма, з якой ледзь сачылася вада. Усе бачылі, што крынічка памірае, але толькі адзін чалавек, Сямён, узяўся выратаваць яе. Ён змайстраваў маленькі зруб, апусціў у зямлю, і крынічка ажыла. Захадзілі на дне пясчынкі. У крыштальнай вадзе пачало пабліскваць сонца. І зноў прахожы мог прагнаць смагу.

Сямёна даўно няма. А крынічка жыве і зараз. І называюць яе Сямёнавай.

тып тэксту	
тэма тэксту	
сувязь слоў у тэксце	
асноўная думка тэксту выражана… (запішыце словамі з тэксту)	
сродкам сувязі сказаў у тэксце з’яўляецца	

Заданне 7. Разгледзьце ўважліва малюнак. Якому ўстойліваму выразу ён адпавядае? Складзіце невялікі тэкст, у якасці назвы запішыце ўзгаданы фразеалагізм.

Максімальная колькасць балаў – 5.

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

____

Заданне 8. Размяркуйце пісьменнікаў (паэтаў) у залежнасці ад месца іх нараджэння: Уладзімір Караткевіч, Алесь Казека, Пятрусь Броўка, Алесь Пісьмянкоў, Рыгор Барадулін.

Максімальная колькасць балаў – 5

Магілёўская вобласць	Віцебская вобласць

Заданне 9. Узгадайце творы, з якімі вы пазнаёміліся на ўроках беларускай літаратуры. Вызначце трэцяе лішняе ў залежнасці ад тэмы, узнятай у творы.

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

№ п/п	Творы	Трэцяе лішняе
1.	Іван Мележ “ Першы іней”, Янка Брыль “Над зямлёй – красавіцкае неба”, Уладзімір Караткевіч “Лебядзіны скіт”	
2.	Вячаслаў Адамчык “Салодкія яблыкі”, Хрысціна Лялько “Касцы”, Міхась Лынькоў “Васількі”	
3.	Якуб Колас “Ручэй”, Максім Багдановіч “Музыка”, Тарас Хадкевіч “Крынічка”	
4.	Народная легенда “Нарач”, народная легенда “Пестунь”, Максім Танк “Ля вогнішч начлежных”	
5.	Якуб Колас “Дарэктар” (урывак з паэмы “Новая зямля”, Алесь Гарун “Датрымаў характар”, Якуб Колас “У старых дубах”	

Заданне 10. Каму з пералічаных герояў аповесці Кузьмы Чорнага “Насцечка” належаць наступныя словы? Суаднясіце прыведзеныя выказванні з адпаведнымі персанажамі. Адказ запішыце, спалучыўшы лічбу і літару (напрыклад: А1, Б2, В3, Г4).

Максімальная колькасць балаў – 5 (1 бал – за кожны правільны адказ).

А. “Разумныя кажуць, што свет трымаецца на смелых людзях”	1. маці Насцечкі
Б. “Паважае сябе толькі той, хто паважае іншых”	2. Закрэўскі
В. “Я вас люблю за тое, што вы дружыце з маёй Насцечкай”	3. Серж
Г. “Я думаў, што ты дадому ўцек, а ты тут быў”	4. Мішка

Адказ: А__; Б__; В__; Г__.